



HUR HAR VILLEBRÅDET UTHÄRDAT VINTERN?

Den längsta och hårdaste vintern i mannaminne har äntligen släppt sitt järngrepp över våra marker och naturen har vaknat upp i en ny vår med sol och nya förhoppningar. För oss jägare och naturvänner träder nu osökt den frågan i förgrunden: hur har det vilda djurlivet uthärdat denna prövningens tid och vad kan det finnas kvar till den kommande säsongen efter dessa arktiska månader. Låtom oss granska situationen och med ledning av vad som från olika håll framkommit söka bilda oss en uppfattning av läget.

Börja vi med älgen, finna vi, att dessa stora och kraftiga djur i allmänhet uthärdat vintern bra. Ett och annat dött djur har visserligen påträffats, men i den mån dödsorsaken kunnat fastställas, har det i de flesta fall visat sig, att en eller annan yttre skada förefunnits, vilken kunnat förklara, att djuret dött. Un-

der så svåra förhållanden som denna vinter medfört, har även en i och för sig jämförelsevis obetydlig skada kunnat leda till undergång.

Ett flertal olycksfall hava inträffat med älgar under vintermånaderna. Från olika håll rapporteras djur, som blivit påkörda av tåg och bil samt sådana som fläkt sig på is eller gått ned sig på vårisen och drunknat. Som dylika fall under vintern förekommit ganska ofta, kan man möjligen draga den slutsatsen, att djuren på grund av genomgångna umbäranden varit mindre vaksamma än under normala förhållanden.

Det är emellertid ännu för tidigt att slutgiltigt yttra sig över vinterns verkningar på älgstammen. Kalvningen på försommaren kommer att visa det verkliga förhållandet. En ökad procent gallkor och kor med "enkelkalvar" kan väntas bliva följden av den hårda vintern.

Hava älgarna på det hela taget klarat sig bra, är det tyvärr så mycket sämre beställt med rådjuren. Av dessa hava med säkerhet en beklämmande stor procent dukat under för köld och svält, och detta gäller i första hand ungdjuren. En hel del sådana hava redan hittats, oaktat snön, när detta skrives, ännu icke smält undan i skogarna och möjliggjort närmare undersökningar. Som exempel kan nämnas, att ett påträffat dött ungdjur visade sig vara så utmärslat, att det icke vägde mera än fyra och ett halvt kilo.

Redan i början av februari voro rådjurens krafter starkt nedsatta och detta visade sig i det sorgliga förhållandet, att en hel del djur togos av stövare. Vid flera mig bekanta tillfällen inträffade detta efter mycket korta drev.

Den 15 februari — sista jaktdagen på hare — var jag i bil på väg till en grannsocken för att med taxarna hjälpa ett par jägarvänner att få fram en gryträv. På vägen dit fick jag helt oförmodat på ett öppet gärdse ett rådjur, som på kort avstånd förföljdes av en stövare. Rådjuret hade i den djupa snön icke en chans att hinna undan, oaktat hunden icke kunde taga sig fram stort annat än i gående. Genom samverkande lyckliga omständigheter blev rådjuret räddat i sista ögonblicket men var då så utpumpat, att det icke på flera timmar förmådde resa sig ur den lega, där det slutligen kastat sig. Detta rådjur — en fullvuxen bock — hade icke, som jag sedan fick reda på, varit drivet mera än cirka en halv timma. Våra snöförhållanden

i februari i Mellan-Sverige markera vinterns höjdpunkt och någon stövarjakt borde efter denna månads ingång av hänsyn till rådjuren icke få förekomma. Låt rådjur och hare sluta samtidigt med januari månads utgång såsom praktiska jägare i årtal förgäves motionerat om och förbjud från detta datum lös hund att få förekomma i skog och mark. Må så vara att en månads längre jakttid skulle medföra större beskattning av rådjurstammen, men detta måste väl ur alla synpunkter vara bättre och framför allt humanare, än att prisgiva de arma djuren åt stövarna på sätt som nu sker under hela februari månad.

Emellertid synes på de ganska vidsträckta områden, där jag har möjligheter att kontrollera förhållandena, rådjuren trots allt hava sluppit undan vintern utan katastrof, men så hava vi här — gäller Västmanland — varit lyckliga nog att helt och hållet ha sluppit ifrån skare och isbark. Snön har hela vintern legat lös men har på sina håll i norra delen av landskapet nått en mäktighet av omkring 60 cm., ett djup som är ytterst besvärande för rådjuren, framför allt om de ofredas av hundar.

Rådjurens hava denna vinter haft en värdefull hjälp i sina matbekymmer genom de allestädes pågående vedhuggningarna, där städse späda kvistar och knoppar varit lätt åtkomliga. Dessa möjligheter hava också i stor utsträckning anlitats även av älg och hare.

Skogsharen har på det hela taget

klarat vintern bra. Genom otjänligt jaktväder — långa perioder sträng kyla — blev beskattningen genom stövarjakt på många håll obetydlig. Hundarna hade i kölden och den torra, lösa snön svårt att prestera några ordentliga drev och jägaren kunde inte hålla sig stilla på passet och som skogen därtill inte på hela vintern var "ren" från snö, hade jösse alla fördelarna på sin sida. Jägar-

rit utsatt för. Skytte på uppsprång har mångenstädes flitigt bedrivits på dessa harar, som i sina djupa snöhålor varit lätta att upptäcka på de släta fälten och också utan svårighet släppt jägarna inom skotthåll, även vid sträng köld. En hel del sådana harar hava även skjutits i trädgårdar, dit de under denna vinter i högre grad än annars sökt sig in för att i fruktträdens bark finna en er-



Kräksvärmar utanför Västerås.

Foto O. K.

nas anslag resulterade sålunda i en högst medelmåttlig beskattning.

Från olika håll har rapporter inkommit om att räv tagit hare och jag själv har denna vinter kunnat konstatera ett par sådana fall. Exempel härpå äro icke ovanliga just under sådana snöförhållanden, som dem vi nu haft. I lös, djup snö hinner jösse inte undan vid en plötsligt insatt attack från en kraftig räv.

Fältharen har utan tvekan haft det besvärligare än skogsharen såväl vad beträffar födan som den jakt den va-

sättning för de små fodermöjligheter slätten haft att bjuda dem. I stort sett har också fältharen stått emot vintern bra i våra trakter tack vare frånvaron av skare. Söderut och då speciellt i Skåne lära emellertid förhållandena varit mycket svåra och föranlett stor dödlighet bland villebråd av olika slag.

Våra efter föregående stränga vintrar starkt decimerade stammor av rapphöns och fasaner hava denna vinter än ytterligare minskats. Jag vill emellertid kraftigt framhålla, att

detta icke i första hand är resultatet av snö och kyla utan beroende på angrepp av olika slags rovdjur, av vilka duvhöken varit värst. Jag vet mig icke heller någon vinter hava varit med om så mycket vinterhökar, som den nu tilländalupna. På ett enda ställe, där man hade tre raphönskullar att sköta om, fångades under vintermånaderna 13 st. duvhökar. Tack vare detta hava dessa rapp-

kunnat taga sig upp genom det mäktiga snötäcket. En mängd fasaner har också mickel på sitt samvete. Att så kunnat ske har oftast berott på den djupa, lösa snön, som hindrat fasanen att lyfta med erforderlig snabbhet.

Att raphöns och fasaner vid god tillgång på föda utan olägenhet stått emot vinterkylan, som här i våra trakter vid upprepade tillfällen varit



I nödtider.

Foto O. K.

hönskullar så gott som fulltaliga genomlevt vintern. På andra håll däremot, där man icke gjort något åt hökarna, hava dessa helt och hållet ödelagt såväl raphöns- som fasanförekomsten.

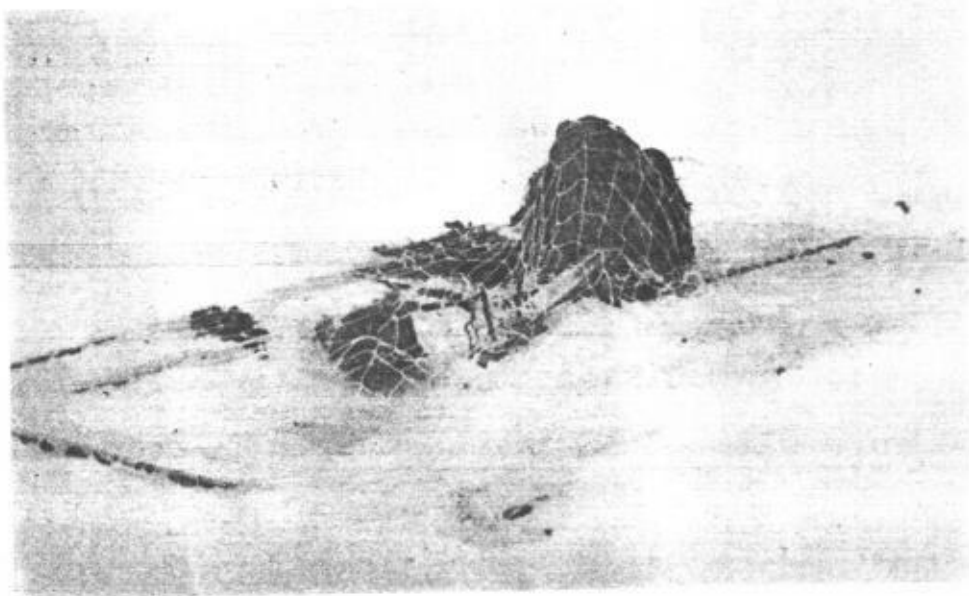
Kattugglan har denna vinter också många raphönsmord på sitt samvete. I närmare ett dussin fall har jag mig bekant att så skett och ett flertal sådana fåglar hava fångat sig i slagnät och hökbur. Även räven har tagit raphöns, då dessa legat nere i sina snöhålor och ej fort nog

nere i 30 grader och därunder, har jag ett gott exempel på från mina övervintringsgårdar. Alla mina raphöns och fasaner klarade sig över vintern och voro vid utplanteringen nu på våren i mycket god kondition. Dessa fåglar hava dock till största delen utfodrats endast med ogräsfrö och ofta sådant av sämre kvalitet.

Slutomdömet över vinterns verkningar på raphöns- och fasanstammarna i dessa trakter är visserligen nedslående men ingalunda hopplöst. På marker, där rovviltet hållits ef-

ter och fåglarna haft foderplatser att tillgå, där hava de förvånande bra motstått dessa svåra prövningar. Där så icke varit fallet finnes i de flesta fall icke en fågel kvar. Glädjande nog synes emellertid för varje år jaktvårdens krav allt mera börja tillgodoses bland jägarna och detta gäller speciellt inom jaktvårdssammanslutningarna, där i allmänhet ett förtjänstfullt arbete nedlagts.

våra tidigare, som goda betraktade andvatten, äro nu alldeles tomma på gräsänder. Här har jaktvården en stor mission att fylla och här hjälper säkerligen ingenting annat än inplanteringar i större skala under en följd av år, om vi skola kunna räkna med att inom överskådlig tid åter få våra vatten befolkade med gräsänder. Att på denna front hoppas på någon varaktig förbättring så länge



I slagnätet fångad duvhök.

Foto O. K.

Andstammen är det sorgligt beställt med. De tre senaste vintrarna hava varit hårt fram med dessa fåglar, vilka säkerligen också blivit föremål för hänsynslös beskattning vid sin flyttning söderut inom krigszonen. Även de änder, som övervinttrat inom landet, hava haft det svårt och manfallet inom deras led har varit stort i trots av att man gjort allt vad man i dessa ransoneringstider kunnat för att hjälpa dem. Högst få änder hava denna vår återvänt till sina gamla häckplatser och många av

världskriget pågår är väl alltför optimistiskt.

För våra skogsfåglar har vintern säkerligen också varit besvärlig ej minst därför, att träden så gott som hela vintern varit fulla av snö. I några enstaka fall hava döda fåglar hittats, men annars har man icke just sett till dem alls under vintermånaderna. Nu på våren hör man en och annan skvaltorre spela här och där och på tjäderlekarna är det mycket litet fågel. Av skogsfågeln tycks järpen hava stått sig bäst,

och därefter tjädern, under det att orren visat den största tillbakagången. Detta gäller våra trakter här och närmast förhållandena före vinterns nödtid. Det är fara värt, att den svaga uppåtgång i förekomsten av skogsfågel, som vi de senaste åren tyckt oss förmärka, nu brutits. Emellertid är det säkerligen ännu för tidigt att bedöma vinterns inverkan på våra sparsamma skogsfågeltillgångar. Det troliga är dock, att vi ha att emotse en förändring i negativ riktning.

Litet var ha vi nog också märkt, att våra flyttfåglar, som nu i dagarna återkommit till oss, i påtagligt hög grad minskat i antal. Spovar och vipor, duvor och trastar m. fl. ser man denna vår icke i tillnärmelsevis samma utsträckning som tidi-

gare. Att detta är en följd av kriget och de sorgliga förhållanden, som följa i dess spår, är påtagligt. Man frågar sig oroligt, hur det skall gå med alla dessa vackra fåglar, om kriget får fortsätta ännu några år.

Men även våra små vinterfåglar, mesar, titor, domherrar m. fl. hava undergått en kraftig åderlåtning denna vinter. Litet varstades har man hittat ihjälfrusna och utmagrade exemplar av dessa markernas minsta bebyggare och fågellåten i skogen är denna vår avsevärt mattare än vad vi tidigare varit vana vid. Det är mest yxans hårda klang och körnarnas rop, som nu dominera bland skogens ljud och dock — hur tack samma få vi icke vara att vi ännu en gång fått uppleva en fredens vår i ett fritt land.

Olof Knöppel.

